

H

ΕΥΤΕΡΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΩΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλ. KB'. ... Έκδίδεται δις τοῦ μηνός. ... Er' Αθήναις, τὴρ 15' Ιουλίου 1848. ... Τόμ. A'.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

A.

Γ'. ΜΑΡΜΑΡΑ ΤΗΣ ΞΑΝΘΟΥ.

Εἰς τὸ φυλλάδιον ΙΘ'. καὶ Κ'. ώμιλήσαμεν περὶ τῶν μαρμάρων τῆς Ξάνθου, παλαιᾶς πρωτεύουσας τῆς Δυκίας, τῶν κατατεθειμένων εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον. Ὁ σαρκοφάγος οὗ λατεχωρίσαμεν τὰς εἰκόνας, ἀποδεικνύει ὅπι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἡσκεῖτο ἡ γλυπτικὴ εἰς χρόνους ἀρχαιοτάτους, ἀπὸ τῆς ἔκτης μέχρι τῆς τετάρτης πρὸ Χριστοῦ ἐκαπονταετηρίδος.

Άλλα καὶ ἄρ' οὖ ἐφίσασεν ἡ τέχνη εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀκμὴν τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν φαίνεται νὰ παρημελήθη καὶ εἰς τὰ μέρη ταῦτα, τὰ ἀνέκαθεν Ἑλληνικὸν ἔχοντα τὸν πληθυσμὸν καὶ τὸν πολιτισμὸν, ἀλλ' ἔξηκολούθησε πιθανότατα ἀρυμένη τὰ ὑποδείγματά της ἐκ τῶν μεγάλων τῆς κυρίως Ἑλλάδος ἐργαστηρίων. Εύρισκονται τούλαχιστον με-

ταξὶ τῶν ἐρειπίων της ἀγάλματα, ἔχοντα τὸν τύπον τῆς ἀρίστης Ἑλληνικῆς ἐποχῆς, καὶ κατὰ τὸν ρυθμὸν ἀκόμη καὶ τὸν ἀκρίβειαν τῆς ἔργασίας ὀλίγον λειπόμενα τῶν ἀξιολογωτέρων Ἑλληνικῶν. Τοιαῦτα εἶναι τὰ τρία ἐνταῦθα δημοσιεύμενα ἀγάλματα, ἀτίνα, μετακομισθέντα ἐκ Ξάνθου διατηροῦνται εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον. Τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν (A) φαίνεται ως ἐκ τῆς τολμηρᾶς του κινήσεως, παριστῶν Ἰσανὸν Ἀρτεμίν κυνηγέτιν. Εἶχε δὲ ὠραιότατον τοῦ σώματος τὸν σχηματισμὸν καὶ τὰς ἀναλογίας, καὶ πολλὴν τὴν ζωηρότητα τῆς ἐκφράσεως, καὶ τὴν ἐντελειαν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν μελῶν διὰ τῶν διαφανῶν τοῦ χιτῶνος πτυχῶν.

Τὸ δὲ (B), φαίνεται μᾶλλον Ἰριν ἢ Νίκην τινα

(A) ARTEMIS.

(B) ΙΡΙΣ Η ΝΙΚΗ.

παριστῶν, διότι αἱ πλούσιαι καὶ βαθεῖαι καὶ θαυμασίως εἰργασμέναι πτυχαὶ τοῦ χιτῶνος καὶ τοῦ ἱματίου του, ἴσχυρῶς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κολπούμεναι, ἀποδεικνύουσι διάλαγχηγον πρὸς τὰ πρόσω.

Τέλος τὸ (Γ) εἶναι κορμὸς γυναικὸς διπλοῖδα ἐνδεδυμένης, ἔργον φυσικώτατον, καὶ φέρου σώφρονος γλυφίδος τύπον καὶ χαρακτῆρα.

(Γ) ΓΥΝΗ.

B.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Κατ' ἑτοῦ ἐν μηνὶ Μαΐῳ ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Εταιρία τελεῖ μίαν τῶν ὠραιοτέρων ἑορτῶν ὅσαι φαιδρύνουσι τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος, τὴν γενικὴν ἐπέτειον αὐτῆς συνεδρίασιν εἰς μνήμην τῆς πρώτης αὐτῆς καθιδρύσεως. Ἀπειρον πλῆθις λαοῦ, ὅλοι οἱ φίλοι τῆς ἐπιστήμης, ὅλοι τῆς ἀρχαίας τέχνης οἱ θαυμασταὶ, αἱ κομψότεραι τῶν Ἀθηνῶν Κύραι, συρρέουσιν, ἅμα μετριασθῆ ὁ καύσων τῆς ἄγγελθείσης ἡμέρας, εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ ἡ ἀνόδος αὐτῆς, ἐρημικὴ συνήθως καὶ νεκρὰ ὡς τὰ μνημεῖα πρὸς ἢ δύνηες, καὶ μόλις ἀκούουσα τὸν πένθιμον κλαυθμὸν τῆς μονήρους γλαυκὸς, ζωγοοεῖται αἰρόντης, καὶ πολύκροτος γίνεται ὡς εἰς τὰς ἑορτασίους ἡμέρας, ὅταν τὰ παναθήναια μετὰ πομπῆς τὴν διήρχοντο. Μετ' ὅλιγον ὁ Παρθενών, ὁ σιωπηλὸς αὐτὸς παραστάτης τῶν ἀπελθόντων αἰώνων, οὐ τὸ ἐμβαδὸν ἀνέσκαψε καὶ ἐκάθηγεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Εταιρία, πληροῦται λαοῦ, καὶ ἀνυπομόνων ἀκροτάτων, ὡς ὅτε συνήρχετο ὁ ιστεφῆς δῆμος τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς Ουσίας τῆς πολιούχου θεᾶς του. Πολλαὶ σειραὶ καθεδρῶν, διατεθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἑταίριας εἰς τὸ ἐμβαδὸν τοῦ Ναοῦ, καταλαμβάνονται ἀπὸ τὰς κυρίας, οἱ δὲ ἀνδρες περικεχυμένοι πέριξ αὐτῶν, στέφουσι ζωγραφικώτατούς τοὺς ἀρχαίους λίθους καὶ τὰ ὑψηλότερα τοῦ μνημείου μέρη. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς ιοτάς πλευρᾶς αὐτοῦ ὑψοῦνται εὐπρεπῶς ἐπὶ μαρμαρίνου έπιθετούς τῆς Συνελεύσεως αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα, περιστοιχιζόμενοι ὑπὸ τῆς αὐλῆς, καὶ κατὰ πλευρὰν τῶν θρόνων εἰς θέσιν ἐπιτεμενούς, κάθητοι ἐν ἡμικυκλίῳ ἡ Εφορεία τῆς ἑταίριας περὶ τροπτέζαν, ἐφ' ἣς εἰσὶν ἐκτεθειμένα τὰ βιβλία αὐτῆς.

Εὐλογεῖ προαιμιάζει ὁ Πρόεδρος τῆς ἑταίριας διὰ

λόγου τίνος ἀφορῶντος τὸν σκοπὸν τοῦ κατασήματος, τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἑλλάδος δόξαν κτλ. Οἱ λόγοι τοῦ Κ. Ἡ. Ρίζου, προεδρεύσαντος ἐπὶ ἐπτά ἔτη τὴν ἔταιριαν, εἰσὶ τὰ ὠραιότερα δοκίμια τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς εὐγλωττίκης.

Μετὰ δὲ τὸν πρόεδρον ὁ ἑταῖρος Γραμματεὺς ἐκθέτει τὰ ἔργα ὅσα ἡ ἑταίρια ἐπράξει καθ' ὅλον τὸ τοῦ ἑτοῦ διάστημα. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Κ. Δ. Ἡ. Ρίγκανθῆ, γραμματεύοντος κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἑτοῦ, ἀξιον δημοσιεύσεως μᾶς ἐφάνη τὸ κατωτέρω χωρίον περὶ τῶν Μαρμάρων τῆς Φιγαλείας, ὃν γύψινα ἐκμαγεῖ ἐδωρήσατο τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἑταίριαν. Εἰς ἐν δὲ τῶν προσεγῶν φύλλων θέλομεν δημοσιεύσει ἐπίστις ἀπόσπασμα τοῦ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος λόγου αὐτοῦ, πραγματεύμενον τὴν περιγραφὴν τῶν τοῦ Παρθενῶν γλυφῶν.

ΜΑΡΜΑΡΑ ΤΗΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ.

Ἐπειδὴ τὰ καλλιτεχνήματα ταῦτα εἰσὶν ἥδη ἐν τῶν ἀγλαῖσμάτων τοῦ τῆς ἑταίριας Μουσείου, καὶ ἀντικείμενον συνεχὲς τῆς ἐπισκέψεως ἐκάστου τῶν φιλοκάλων καὶ φιλαρχαίων, φέρε ἀναφέρωμεν κεφαλαιωδῶς; τὰ περὶ αὐτῶν, κυρίως ἐπιτέμνοντες ὅσα περὶ αὐτῶν διολύνει οἱ Αρχαιολόγοις Λιθάρτοις εἴπεις (1), καθὼς καὶ πέρυσι περιεγράψαμεν τὰ Φειδαῖκά ἔκεινα ἐν περιλήψῃ. Καὶ εἴθε καθ' ἔκαστον ἔτος ὅμοιαι εύποιεῖαι νὰ μᾶς παρέχωστε περιστάσεις τοῦ νὰ ἐπιθεωρήσωμεν οὕτω θαλμηδὸν πάντα τ' ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, ὅσα, ἔκφυλα σήμερον, κυριοῦσι Μουσεῖα ἀλλότρια.

Οὕταν ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου διόλεθροις ἐκεῖνος λοιμὸς ἐνέστηψεν εἰς Ἀθήνας, καὶ συγχρόνως εἰς πόλην τῆς Πελοποννήσου (2), τότε οἱ κάτοικοι τῆς Ἀρκαδίκης πόλεως Φιγαλείας, κατατριχύμενοι ὑπὸ τῆς μάστιγος, κατέλιπον τὰς ἑστίας των, καὶ κατέρρυγον εἰς τὰ παρακείμενα ὅρη, ἰδίως δὲ, φαίνεται, ἀνῆλθον εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ σύμφυτον θέσιν Βάσσας, ὅπου ἡ διασπορὰ αὐτῶν, τὸ εὐκρατεστέρον κλίμα, καὶ ἡ ἐκεῖ δροσερὰ καὶ ζωιγόνος ὑπερέορειος αὖτα, ἀπέσθεσαν διόλου τὸ μίασμα. Διὰ τοῦτο τὴν σωτηρίαν των εἰς τοῦ ἐπερθορείου ἀπόλλωνος ἀναφέροντες τὴν ἐπικουρίαν, ἀνήγειρον οἱ Φιγαλεῖς εἰς αὐτὴν τῆς καταψυγῆς των τὴν θέσιν (3), κατὰ τὰς ἀμφιθεατρούς καὶ ζωγραφικὰς ὑποσείας τοῦ Κοτυλίου ὄρους, Ναὸν Ἐπικουρίου ἀπόλλωνος (4). Τοσαύτη δὲ ἦν τότε (5) ἡ καλλιτεχνικὴ τῶν Ἀθηναίων ὑπεροχὴ, ὥστε οἱ ἀρκάδες παρ' αὐτῶν, καὶ τοι πολεμίων, μετεπέμψαντο οἰκοδόμουν, τὸν περικλεῖ ἱκτίνον, ἐναύλους ἔτι ἔχοντα τῶν Ἑλλήνων τὰς χειροκροτήσεις διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ ἀγγιτεκτεκτονικοῦ ἀριστοτοργήματος τῶν ἀρχαίων χρόνων. Οἱ σοφός οὗτος ἀριστοτεχνῆς ἐφεύρε καὶ διὰ τὸ ἀρκαδικὸν ιερὸν νέας ἀναλογίας καὶ νέον ρυθμὸν, καὶ κατεποιείλεν αὐτὸ παντοίω κόσμῳ, ὥστε τὸ ἀνέδιξεν ἔνα τῶν ὠραιοτάτων καὶ περιφρυμοτάτων ναῶν ἐφ' οἷς ἡ Πελοπόννησος ἐσεμνύνετο (5).

Χωρὶς νὰ ἔκταθῶ εἰς τὰ καθ' ἔκαστα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς διατεκνεῦται τοῦ ναοῦ τούτου, ἀρκοῦμαι λέγων

(1) Lebas, Monumens d'Antiquité figuree, 1. Cahier.

(2) Θουκ. B'. 54.

(3) Lenormant, Trésor de numism. et de glypt. p. 15.

(4) Παυσ. H'. 41.—(5) Εγ. ΟΓ'. 86, 2'

δτι ἦν ἔσωθεν κεκοσμημένος δι' ἡμικιόνων ἐνερχόμενών τῷ τοιγάρῳ, τὰ δ' ἀνάγλυφα περὶ ὃν ἡμέν πρόκειται, περιέθεον ὑπὲρ τοὺς ἡμικιόνας τούτους, ὡς τις ἔσωτερική ζώνη, ἐκατόμπους μὲν τὸ μῆκος, τὸ δὲ ψῆφος δίπους περίπου (1). Ή πέδες ἀλληλα διάθεσις τῶν 3 πρὸς τοὺς 20 τμημάτων ἐξ ὃν αὐτὴ συνέκειτο, ἔγινε διαφόρων εἰκασιῶν ἀντικείμενον, διότι δὲ ταῦτα ἀνευρέθησαν ἐν 1811 ύψῳ ἑταῖρας ἀρχαιεμπόρων, ἵσταν πάντα συγκεχυμένα καὶ συντεθασμένα. Ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον, πριάμενον αὐτὰ, τὰ συνεκόλλησε καὶ τὰ ἀπίρτισεν, ἢ ἀλληλουχία των ἀπεδείχθη πάσης ἀμφιβολίας κρείτων (2).

Εἰς τὸν ἀριστοτέχνην τῆς γλυπτικῆς ταύτης του ναοῦ στεφάνης, ἵσως αὐτὸν τὸν Ἰκτίνον (διότι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀρτίοις τεχνίτης, ἀρχιτέκτων μάλιστα, ἦν ὁ κατέχων τῆς τέχνης τὴν ἀνθοδέσμην ὄλοκληρον), προύκειτο θεοῖς τὸ θέμα, νὰ διαιωνίσῃ διάτῆς γλυφίδος τὴν περίστασιν τῆς τοῦ ναοῦ ἀνεγέρσεως, μέγα δεινὸν ἐπελθὸν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ἐπιφανέντα εἰς σωτηρίαν αὐτῆς. Ἀλλὰ, τῇ μὲν ἡ Ἑλλήνικὴ διάνοια, φιλοτιμουμένη ἀττικὴν νὰ ἐνδύῃ ἐμβλήματα τὴν πεζὴν ιστορίαν, τῇ δὲ τοῦ Ἀθηναίου ἡ πατριωτικὴ κενοδοξία, φιλοτιμουμένη ἀττικὴν νὰ ἐπιτυπώσῃ σφραγίδα ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ μνημείου, παρέστησεν ἀντὶ τοῦ ὀλετῆρος λοιμοῦ, τῶν κενταύρων τὴν ἀνθρωποφόρον λύσσαν καὶ τῶν Ἀμαζόνων τὴν καταστρεπτικὴν εἰσβολήν, δύνα μιθέματα ἀττικὰ, τῶν ἀρχαίων Ἀτθίδων καὶ Θησηίδων προσφιλῆ ἀντικείμενα (3), ὃν τὸ μὲν (ἡ Κενταρομαχία) καὶ τοῦ Θησείου ἐκόσμει τὴν ζωφόρον, καὶ τὰς μετόπας τοῦ Παρθενῶνος, καὶ τὴν ἀσπίδα τῆς Παρθένου, καὶ τὸν ἀετὸν τοῦ ἐν Πισάτιδι Ὄλυμπείου, τὸ δὲ (ἢ μάχη τῶν Ἀμαζόνων), τὰ πέδιλα τῆς φειδαίκης Ἀθηνᾶς, τὸν θρόνον τοῦ Ὄλυμπείου Διὸς, τὴν Ποικίλην, καὶ ἀμφότεραι αἱ σκηναὶ δόμοι ἐν ἐντοιχίῳ γραφῇ τὸ Θησεῖον. Συνέδεσε δὲ ἀμφότεροι μετὰ τῆς ἐπιχωρίου λατρείας, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ εἰς δόν δονδές ἀφιέρωται, παρεμβαλὼν τὸν Ἀπόλλωνα ὡς συναντιλήπτορα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ ἐπικείμενου κινδύνου, τόσῳ φυτικώτερον, δοσῷ δο αὐτὸς Θεὸς ἦν καὶ λοίμως (4) ἥστελεξικακος ἐνταυτῷ (5), δο αὐτὸς δὲ καὶ Ἀμαζόνες, καθ' δὲ ἐπικουρήσας τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τῶν Ἀμαζόνων.

Τοιαύτης οὖστις τῆς τῶν γλυφῶν ὑποθέσεως, δὲν θέλω, φορτικῶς μακρηγορῶν, καὶ περιγράφων τὰ ἀπερίγραπτα, νὰ προέω εἰς τὴν διὰ λέξεων ὠχρὰν σκιαγραφίαν τῆς τῶν ἐργῶν τούτων ποικιλίας καὶ ζωρότητος. Διότι παντὸς λόγου χρεῖστον εἶναι εἰς τὴν Ἀμαζονομαχίαν τὸ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύο γενῶν ἀποτέλεσμα, καὶ εἰς τὴν τῶν Ἀμαζόνων διάπλασιν, θαυμασίᾳ ἡ σύγκρασις τῆς γυναικείας τρυφερότητος μετὰ τῆς ἀνδρικῆς δραστηριότητός τε καὶ ρώμης, καὶ ἀνεξάντλητος τῆς φαντασίας δο πλοῦτος, δο πολλαπλασιάζων τὰ τῆς μάχης συμβάντα, καὶ

γραφικώταται συγχρόνως καὶ φυσικώταται τῶν μαχομένων αἱ θέσεις, δὲ μὲν Ἀμαζόνες καταβληθεῖσαι ἢ πίπτουσαι τετρωμέναι, λυθεῖσταις τῆς προσκήνης αὐτῶν ἀνδρεῖαις, καὶ ὅμοιας ἐκ τῆς κόμης αὐτᾶς μάτην ἀνθισταμέναις, δὲ μὲν πολεμισταὶ καταπονηθέντες ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ στυγάρος (1), καὶ ἀμίκητον ἐπιδεικνύντες τοῦ Ἐφηβικοῦ σώματος τὸν σχηματισμὸν, καὶ ἀλλοτε ἢ μάχη ισόρροπος, ὅλη κίνησις καὶ ὅλα ἐνέργεια!

'Αλλ' ἡ ζωροτάτη πασῶν τῶν σκηνῶν, ἵσται λοιπαὶ εἰσὶν ὡς ἐπεισόδια μόνον, ἔστιν ἡ κατέχουσα τὸ κέντρον τῆς πρὸς ἔω πλευράς. Ἐκεῖ περὶ τὰς τρεῖς βασιλίδας τῶν Ἀμαζόνων, τὴν Ὀρθίαν, τὴν Ἰππολύτην καὶ Ἀντιόπην, αἴρεται ἢ μάχη δεινή. Καὶ αἱ τρεῖς ἀδελφαὶ εἰσὶν ἔφιπποι, ἀλλὰ τὴν μὲν κατακρημνίζει τοῦ ἀποτρέχοντος ἵππου, ἐκ τῆς κόμης σύρων αὐτὴν, στιβαρὸς Ἀθηναίου δραγίων, ἐν ᾧ καταφέρεται, νὰ τὴν σπαράξῃ, τὸ ζύρος του· ἢ δὲ, καυχᾶται μὲν δὲ τηριακείνει, ὑπὸ δύω συντρόφων βοηθούμενη, καὶ νέος Ἑλληνη ἐκπνέει ὑπὸ τὸν πόδας τοῦ ἵππου της. 'Αλλ' ὅμως ὁ ἥρως τοῦ δράματος, ὁ Θησεὺς, λεοντὴν περιθεβλημένος, αἴρει καὶ αὐτῆς τὸ τερατοκτόνον του ρόπαλον, καὶ ἡ τύχη της δὲν μένει πλέον ἀμφίβολος. Πρὸν δύος ἢ στραφῆ πρὸς αὐτὴν, διὰ ἥσηλας πληγῆς εἰχε καταβάλει τῆς τρίτης βασιλίδος τὸν ἵππον, καὶ ἐν φὶ τὴν σύρει ἐκ τῆς κόμης, εἰς τῶν διπαδῶν του τὴν ἀναρπάζει καὶ τὴν αἰχμαλωτίζει.

'Αλλὰ τὸ ἄλλο τοῦ Ἀττικοῦ Ἡρακλέους (2) ζήθοιν εἶναι πολὺ εὐκλεέστερον τούτου. Δὲν μάχονται οἱ Λαπίθαι καὶ δο Θησεὺς κατὰ γυναικῶν πλέον, οὐδὲ καν κατ' ἀνδρῶν, ἀλλὰ κατ' ὀρειζίων τράτων, ἔχοντων ἀγριανθρώπων μὲν ρώμην, ἵππων δὲ ὄπλας καὶ ταχύτητα. Ο συνδυασμὸς οὗτος καὶ ἡ ἀρμογὴ τῆς ἐπείσας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως παρέσχε θαυμασίαν συνθέσεων ἀφορμὴν εἰς τὸν γλυπτην, δοτικοῖς τοσοῦτον σορφῶν διέπλασε τὸ ἴδαικον τοῦτο δὲν, ὡστε εἰς μὲν τὰ πρόσωπα ἐπιπνέει το θηριώδες, τὸ δὲ σῶμα φαίνεται ὡς ὑπὸ νοήμονος ψυχῆς κατοικούμενον. 'Ἐπι πάστης δὲ τῆς συνθέσεως ταύτης, ἐπιφανεῖται φρικαλέον τι, καὶ ἀπαίσιος εἶναι τῶν θηρίων ἡ ὄψις, εἴτε τοὺς καρμοὺς τῶν δένδρων, εἴτε τῶν ὄρέων τοὺς ἕρχοντας ἐκρίζωσαντα σφενδονίωσιν, εἴτε ἐπιβαλγοτικοὶ διὰ τῶν ἐμπρασθίων ποδῶν των, ἢ λακτίζωσι λυστιοδῶς, ἢ ἀρπάζωσιν ἐφ' ὕδρει καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔβωμῶν τὰς γυναικας καὶ τὰ παιδία, ἢ ὀδάξ ἐπικείμενοι σπαράττωσι τῶν ἔχθρῶν των τὰς σάρκας. 'Απαίσιος δὲ εἶναι ἐπίσης ἡ ὄψις των καὶ διατάξεις τοῦ θηριώδεος μεταβολόμενον ὑπὸ τὸ σιδηροῦν γόνιν, ἢ ἀποπνιγόμενοι ἀπὸ τὴν εὔφωστον χειρα τῶν νέων Λαπίθων, διαστρέφωσι δυστρόφως καὶ ἐναγωγίων αὐτὴν, καὶ πνέωσι μαγίαν ἀνισχύρον.

'Αλλ' ὡς ἐπὶ τῆς ἀντικείμενης πλευρᾶς, οὕτω κατὰ τὸ κέντρον τῆς δυτικῆς ταύτης παρίσταται τοῦ δράματος ἡ κυριωτάτη σκηνὴ, αὐτὴ ἡτοις καὶ ἐν τῇ ζωφόρῳ τοῦ Θησείου ἀπαραλλάκτως ἐπαναλαμβάνεται. Καινέας, δο βασιλεὺς τῶν Λαπίθων προσβάλλεται λυσσωδῶς ὑπὸ τῶν τερατομόρφων ἔχθρῶν του. 'Αλλὰ μάτην ἔχαντλοις κατ' αὐτοῦ τὰς ἀνισχύρους

(1) Μῆκος 100' 2''. ψῆφος 2' 1 1/2''.

(2) Der Apollo templ zu Bassae in Arcadien und die da selbst ausgegrabenen Bildwerke, dargestellt und erläutert durch O. M. Baron V. Stackelberg. Rom. 1826.

(3) Θονοῦδες Πιθοτράπου καὶ Νεστράτου. Διηγ. Α. Β'. 59—Κόδουν. Juven. Sat. I. 2. — Θησεύς. Εύριπ. ἀποσπ.

(4) Macrob. Saturn, I. 17.

(5) Παυσ. Α'. 3. Η'. 41. κτλ.

πληγάς των. Ο Ποσειδών τὸν κατέστησεν ἀτρωτον. Τότε τὰ ἐπὶ ώμοτηπὲ ἐπινοητικὰ τέρχται ἀποφασίζουσι νὰ τὸν θάψωσι ζῶντα, καὶ τὸν κατέχωσαν μέχρι τῆς ὄσφυος δἰ ὄγγωδῶν λίθων. Μάτην δὲ ἀνατείνει τοῦ λοιποῦ τὴν ἀσπίδα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν καὶ κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρα τὸ ἄχρηστον ξίφος. Δύω αἰμοδόροι κένταυροι, ἀσθμαίνοντες ὑπὸ τὸ ἄχθος τεραστίου πέτρου, ταλαντεύουσιν αὐτὸν ἔκκρεμη ὑπεράνω του, καὶ κατακρημνίσαντες τον, θέλουσι κατασυντρίψει τὸ δύσμορον Λαπίθην σὺν αὐτῷ τῷ ξίφει καὶ τῇ ἀσπίδι.

Άλλ' οὐδεὶς φόβος! Ο θεὸς μετὰ τῶν Ἕλλήνων!

Κατὰ τὸ μέσον τῆς νοτίας πλευρᾶς ὁ Ἀπόλλων ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς του ἡνιοχούμενος, ἐπέρχεται, τὸ

τόξον τανύνων, θεὸς ἐπικούριος, ὡς ὅτε κατῆλθεν εὐμενῆς πρὸς τὰς Φιγαλεῖς, ἀπαλλάστων αὐτοὺς τῆς λοιμώδους θεομηνίας. Ἐξαλει δὲ ἡ παρουσία του τὴν ὄρμὴν τοῦ Θοσέως, δστις, ὡς πάνθηρ ῥιφθεὶς καθ' ἵεροτύλου Κενταύρου, ἐπισελει ἐπὶ κεφαλῆς του τὸ τρομερὸν ῥόπαλον, ἐν φι συντρίβει μὲν τὰ νῶτά του μὲ τὸ γόνυ, τὸν ἀποπνίγει δὲ εἰς ἄχριον ἐναγκαλισμὸν, καὶ οὕτως ἐπισφραγίζει τὴν νίκην.

Τοιαύτη εἶναι ἡ καλλιτεχνικὴ αὕτη σύνθεσις, μία τῶν ἔξαισιωτάτων ἀφ' ὅσας ποτὲ παρήγαγεν Ἑλληνος τεχνίτου γλυφίς, ἔξαιτα διὰ τῆς ἐπινοίας τὴν ποίησιν, διὰ τῆς παραστάσεως τὴν δραματικὴν ἔμφασιν, διὰ τῆς ἔργασίς τὴν ιδινικὴν ὡραιότητα.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ. ΕΡΔΕΡ.

Ο Ιωάννης Γοττφρήδ Ἑρδερ, γεννηθεὶς τὸ 1744 ἔτος εἰς Μόρυγγεν, μικρὰν πόλιν τῆς ἀνατολικῆς Πρωτοσίας, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν διατημοτέρων συγγραφέων τῆς Γερμανίας, καὶ ἐκ τῶν γονιμωτέρων νοῶν τοὺς ὅποιους ἀναφέρει ἡ Ιστορία τῶν γραμμάτων. Καθὼ οὐδὲ παιδαγωγοῦ τίνος κορασίων, δὲν ἐδιδάχθη εἰς τὴν πατρικήν του οἰκίαν εἰμὴ μικρά τίνα μαθήματα. Άλλὰ στρατιωτικὸς τις χειροῦργος, τὸν ὅποιον ἡ καλὴ του τύχη συνοικείωσε μὲ τὴν οἰκογένειάν του, τὸν καθιωδήγησεν ὡς πρὸς τὸν τρόπον καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν σπουδῶν του. Μετ' ὀλίγον, ὁ μέλλων ἴσορικὸς τῆς ἀνθρωπότητος ἐκαρει τοιαύτας προσδόους, καὶ τοι ἔργαζόμενος συγχρόνως διὰ νὰ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὥστε τὸ 21 ἔτος, τῆς ἡλικίας του ὀνομάσθη ἱερὸς κήρυξ καὶ διευθυντὴς σχολείου τίνος εἰς Ρίγα. Γενικὴ ἦτο ἡ ὑπόληψις τὴν ὅποιαν ἀπελάμβανεν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην· φλεγόμενος ὅμως ἀπὸ ἀκράτητον ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ιδῇ τὸν κόσμον καὶ ν' αὔξησῃ τὰς γνώσεις του, κατέλειψε τὴν θεοίν του καὶ μετέβη εἰς Πρισίους, ὅπου ἐσχετίσθη μὲ διακεκριμένους τινὰς ἀνδράς, καὶ ἐπλησίασε τοὺς ἔνοχωτέρους φιλοσόφους καὶ ἐπιστήμονας. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, ἀνέλαβε τὴν ἀγωγὴν τοῦ πρίγγιπος Εὐτένι ἀλλ' ἐν φι τὸν συνάδευεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Γαλλίας, ὁ κόμης τοῦ Σάουμπεργ-Ληπ, μαθητὴς τῆς φιλοσορίας τοῦ παρελθόντος αἰώνος; τὸν διώρισεν ἱεραρχόντα τῆς μι-

κρῆς του Αἴλας, καὶ ἔρρον τὸν κλήρου τῆς ἡμονίας του, εἰς τὰς ἐν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἑρδερ, διτι προτελειώνειν ἀνδρὸν μᾶλλον φιλολόγον ἢ ιερέα. Άλλ' ὁ Ἑρδερ, οὕτως ἡ φαντασία ἦτο ἔξτριμην καὶ ἡ εὐτέρεια διάτυρος, δὲν εὐχριστεῖτο εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν, ἀλλ' ἐζήτει διὰ τῶν ἐν Γοτίγκη φίλων του, καθέδραν τινὰ θεολογίας εἰς τὸ περιώνυμον τῆς πόλεως, ἐκείνης πανεπιστήμιον. Έγ τοιούτῳ, διὰ

καρκίνης τοῦ Αἴλας, καὶ ἔρρον τὸν κλήρου τῆς ἡμονίας του, εἰς τὰς ἐν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἑρδερ, διτι προτελειώνειν ἀνδρὸν μᾶλλον φιλολόγον ἢ ιερέα. Άλλ' ὁ Ἑρδερ, οὕτως ἡ φαντασία ἦτο ἔξτριμην καὶ ἡ εὐτέρεια διάτυρος, δὲν εὐχριστεῖτο εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν, ἀλλ' ἐζήτει διὰ τῶν ἐν Γοτίγκη φίλων του, καθέδραν τινὰ θεολογίας εἰς τὸ περιώνυμον τῆς πόλεως, ἐκείνης πανεπιστήμιον. Έγ τοιούτῳ, διὰ